

Necesitatea taxarii echitabile a economiei digitale, urgentata de pandemia de COVID-19

Transformarea digitala a societății este o tendință unanim recunoscuta de câteva decenii. Cu toate acestea, fenomenul a luat amploare în perioada pandemiei de COVID-19, când inovarea, îmbunătățirea eficienței și calității serviciilor, cu implicare umana cât mai redusă, au devenit cerințe obligatorii pentru a face față provocărilor generate de criza. Însa implementarea tehnologiilor necesare a fost, deseori, încurajată prin diverse scheme de sprijin, iar răspunsul la nevoile iminente ale economiilor aflate sub asediul pandemiei a generat cheltuieli neprevăzute la nivelul bugetelor naționale. În acest context, în care necesarul de finanțare crește exponențial, iar companiile din tehnologie sunt considerate marile câștigătoare ale actualei crize, revine în actualitate necesitatea taxarii echitabile în acest domeniu.

La nivel global, exista de multa vreme o preocupare constanta din partea autoritaților de a se asigura ca entitațiile care opereaza în mai multe state (companiile multinaționale) platesc impozite în toate jurisdicțiile din care obțin venituri și la cote corecte.

De la concepte la demersuri sau drumul ideilor spre fapte

Cadrul privind taxarea economiei digitale face parte din aceste preocupari de mulți ani, dovada fiind faptul ca discuțiile pe marginea lui au demarat în **anul 2013** prin publicarea, de catre Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economica (OCDE), a Planului de acțiune pentru combaterea erodării bazelor de impozitare și a transferului profiturilor (Base Erosion and Profit Shifting - BEPS), continuat în **anul 2015** prin definitivarea Acțiunii numărul 1 - Provocarile care decurg din digitalizare și urmat , **în 2019**, de Documentul pentru consultare publica privind planul de abordare a provocarilor care decurg din digitalizarea economiei.

În același context, al demersurilor menite sa asigure alocarea și impozitarea echitabila a profiturilor între jurisdicții în contextul specific al economiei digitale, Comisia Europeana a emis, în anul 2018, doua proiecte de directiva care își propun, pe de o parte, sa reglementeze conceptul de „**prezența digitala semnificativa**” și regulile de impozitare a acesteia și, pe de alta parte, sa introduca o **taxa pe serviciile digitale de 3%** din cifra de afaceri obținuta din activități digitale desfășurate într-o anumita jurisdicție. Aceste proiecte vizeaza, de asemenea, elaborarea unui sistem de impozitare a profiturilor în jurisdicțiile în care se creeaza valoarea (având în vedere dependența unor modele de afaceri de o baza mare de utilizatori, care constituie un factor esențial în obținerea de venituri), precum și noi principii de atribuire a profiturilor de-a lungul lanțului de creare a valorii (reguli aplicabile cu precadere în cazul elementelor intangibile greu de evaluat definite ca fiind tranzacții, pentru care nu exista comparabilitate pe piața sau e dificil de estimat un flux de numerar viitor). Ambele directive au ramas în stadiu de proiect, dar, cunoscut fiind faptul ca este foarte dificil sa se obțină unanimitate la nivel european pe astfel de inițiative, anumite state membre (Franța, Italia, Austria, Ungaria) au adoptat reglementari unilaterale, la nivel

național, pentru introducerea unei taxe pe serviciile digitale.

Un alt moment de referință în demersul de a impune o taxa digitală pe scară largă îl reprezintă publicarea Propunerii pentru prevenirea erodării bazei globale (GloBE) de către OCDE în anul 2019, care marchează un nou pas către întrunirea unui consens global pentru implementarea unui sistem echitabil de impozitare a profiturilor și o nouă viziune privind reforma fiscală, axată pe doi piloni, primul dedicat exclusiv taxării în zona digitală. În continuarea acestei inițiative, în **octombrie 2020**, OCDE a publicat Rapoartele cu privire la impozitarea activității digitale, care continuă demersurile de instituire a cadrului legal pentru taxarea profiturilor (inclusiv a celor din economia digitală) în toate jurisdicțiile în care se creează valoare, pentru a asigura un nivel echitabil de competitivitate pentru jucătorii din economia digitală globală.

Prin implementarea măsurilor propuse, se estimează obținerea de **venituri suplimentare din impozitul pe profit** cuprinse **între 47 și 81 de miliarde de dolari anual, la nivel global** (1,9%-3,2% din veniturile totale încasate din impozitul pe profit). Din aceste calcule se poate trage ușor concluzia că impactul implementării acestor prevederi este unul de o importanță majoră pentru economia globală.

Care sunt pașii următori?

Practic, publicarea Rapoartelor cu privire la taxarea activității digitale reprezintă reactivarea și dezvoltarea propunerii prezentate în cadrul GloBE, aceea de a structura reforma fiscală pe **doi piloni**, pentru alocarea drepturilor fundamentale de impunere între țările din care sunt extrase veniturile.

Astfel, **Pilonul I** propune introducerea unor noi reguli de alocare a drepturilor de impunere între jurisdicții, pentru a ține cont de realitățile economiei digitale. În prezent, o companie poate fi supusă taxării într-o anumită jurisdicție dacă este prezentă fizic (deține personal, active) pe teritoriul respectiv. Având în vedere că economia digitală presupune din ce în ce mai mult imposibilitatea localizării fizice a afacerilor și operarea prin prezențe virtuale pe teritoriul altor state, se impune ca regulile de fiscalitate internațională să fie, la rândul lor, adaptate noii realități.

Concret, Pilonul I își propune să introducă drepturi de impozitare pentru statele unde contribuabilii au piețe de desfacere (așa numite „market jurisdictions”), chiar și în situația în care compania nu are niciun fel de prezență fizică acolo. Pentru anumite afaceri, o astfel de măsură se poate traduce în impozitarea unei părți a profiturilor în jurisdicțiile în care se afla utilizatorii. Referitor la condițiile și cuantumul profiturilor care se vor aloca acestor jurisdicții, nu s-a ajuns încă la o formulă definitivă, însă se ia în calcul, de principiu, cel puțin o parte din profiturile reziduale obținute de grup. Un alt demers pe care și-l propune Pilonul I este introducerea unui nivel standard de remunerare pentru activitățile de marketing și distribuție de bază desfășurate pentru persoane afiliate (companii din cadrul aceluiași grup) precum și introducerea unor mecanisme menite să conducă la o soluționare eficientă a eventualelor dispute privind alocarea profiturilor între autoritățile fiscale din diverse jurisdicții.

La rândul său, **Pilonul II** aduce ca element de noutate impunerea unui nivel minim de impozitare a profitului la nivel global. Aceasta presupune, pe de o parte, obținerea unui consens cu privire la armonizarea sistemelor de raportare, și, pe de altă parte, introducerea unor mecanisme care să permită impozitarea la un nivel minim a profiturilor care, în anumite jurisdicții, acum sunt taxate cu cote foarte mici sau deloc. Este important de menționat faptul că propunerile incluse în Pilonul II **vizează grupurile din toate industriile**, cu anumite **excepții** - fondurile de investiții, fondurile de pensii, corpurile guvernamentale și organizațiile non-profit. În plus, regulile urmează să se aplice grupurilor cu venituri anuale de peste 750 de milioane de euro, astfel încât Pilonul II să fie în linie cu pragul valoric descris în cerințele de raportare pentru fiecare țară în parte („*Country by country reporting*”).

Toate aceste măsuri vor conduce, în mod inevitabil, la creșterea cotei efective de impozitare a profiturilor la nivelul grupurilor de societăți multinaționale și, totodată, la o modificare substanțială a regulilor privind prețurile de transfer. În aceste condiții, deși necesitatea unui acord în acest scop este mare, rămâne de văzut dacă și în cât

timp autoritațile vor ajunge la o înțelegere cu privire la aplicarea celor doi piloni pe care se axează politica fiscală a OCDE în perioada următoare. La nivel declarativ, este de așteptat să se ajungă la un consens în anul 2021, însă modul și orizontul de timp în care se vor implementa efectiv aceste reglementări în legislațiile naționale, prin modificarea actualelor convenții de evitare a dublei impuneri, precum și consecințele pe care acestea le vor avea pentru fiecare companie, industrie și jurisdicție sunt greu de cuantificat în acest moment.